

THE COST OF ARBITRATION.

Ismatulloyeva Laylo,

Third year student of the Faculty of International law and comparative law,

Tashkent state university of law, Uzbekistan

ismatulloyeval@gmail.com

Annotation.

Costs recovery is very germane in arbitration and serves as centre point to financial success in dispute resolution. This article reveals that the arbitral tribunal fixes costs but the general practice and principle in arbitration is that costs follow the event meaning the unsuccessful party shall pay the successful party the arbitration and legal costs.

Keywords: *cost of arbitration, deposit, ICC, UNCINTRAL rules, ICSID.*

ARBITRAJ XARAJATLARI.

Annotatsiya

Xarajatlarni qoplash arbitrajda juda muhim va nizolarni hal qilishda moliyaviy muvaffaqiyatga erishish uchun markaziy nuqta bo'lib xizmat qiladi. Ushbu maqola hakamlik sudi xarajatlarni belgilab beradi. Hakamlik sudining umumiy amaliyoti va printsipi shundan iboratki, harajatlar voqeadan keyin sodir bo'ladi, ya'ni yutqazgan tomon muvaffaqiyatga erishgan tarafga hakamlik va sud xarajatlarini to'laydi.

Kalit so'zlar: *Arbitraj xarajatlari, depozit, ICC, UNCINTRAL qoidalari, ICSID.*

KIRISH. Har bir hakamlik sudi muhokamasining oxirida qaror qabul qilinadi. Ushbu qarorda bir tomon boshqasiga to'lashi kerak bo'lgan hakamlik va sud xarajatlarini o'z ichiga olgan xarajatlarni taqsimlashni ham o'z ichiga olgan hisoblanadi. Arbitrajda ko'rsatilgan xarajatlar masalasi ko'plab ilmiy munozaralarga sabab bo'ladi. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, mahalliy yoki xalqaro miqyosda arbitraj xarajatlari sud xarajatlaridan nisbatan yuqori. Hakamlik muhokamasi

taraflari juda ko'p to'lovlarni to'lashlari kerak bo'ladi, ular orasida sayohat to'lovlari, hakam(lar)ning xarajatlari va sarflagan soatlari, ekspert(lar)ning xarajati, masalani aniqlash uchun ko'proq oydinlik kiritishi mumkin bo'lgan xarajatlar, sudyaning xizmatlari kiradi. Boshqacha qilib aytganda g'olib tomonga mag'lub tomon yuqoridagi va qonun hujjatlarida belgilangan harajatlarni to'laydi. Arbitraj xarajatlarining tuzilishi ko'pgina hakamlik sudlari qoidalarida o'xshashdir, garchi ularni hisoblash metodologiyasi va aniq miqdorlari ko'rib chiqilayotgan muassasaga qarab farq qilishi mumkin. Odatda, ko'pgina protsessual qoidalar xarajatlarning ikkita toifasini ajratib turadi¹:

Birinchisi - Arbitraj xarajatlari, ikkinchisi- Tomonlar xarajatlari hisoblanadi.

1.Arbitraj harajatlari. Xarajatlar, shuningdek, arbitrajning tez-tez tilga olinadigan afzalliklaridan biri hisoblanadi, chunki, hech bo'limganda, nazariy jihatdan, arbitraj sudga nisbatan kamroq xarajatlarga ega. Buning sabablaridan biri nizoni tomonlarning o'z ehtiyojlariga moslashadirish uchun o'ziga xos moslashuvchanligi bo'lib, undan oqilona foydalanilsa, xarajatlarning kamayishiga, shuningdek, apellyatsiyalarning kam bo'lishiga olib kelishi mumkin. Bu, afsuski, har doim ham shunday emas, chunki arbitraj ichki sud jarayoniga qaraganda qimmatroq bo'lishi mumkin. Biroq, agar tomonlar hamkorlikda bo'lsalar va hakamlik xarajatlariga ta'sir ko'rsatadigan omillarni boshidan bilishsa, hakamlik sudining umumiy xarajatlari sezilarli darajada kamayishi mumkin².

Oddiy til bilan aytganda, xarajat - bu texnik ma'noda biror narsa uchun to'lanishi kerak bo'lgan pul miqdori, bunday qonun, bu qonuniy da'vo ko'rish uchun sarflangan pul miqdori, xususan, yutqazgan tomon to'lashi kerak bo'lgan xarajatlar hisoblanadi³.

Hakamlik sudi arbitraj xarajatlarini belgilaydi. Agar arbitraj institutsional bo'lsa, bu hakamlik muhokamasi arbitraj jarayonini targ'ib qiluvchi yoki boshqaradigan arbitraj instituti tomonidan yoki uning ostida olib borilishini anglatadi, masalan Nigeriya arbitraj bo'limi Nigeriya instituti, Lagos arbitraj sudi, London Xalqaro arbitraj sudi (CIA) Xalqaro palatasi. Tijorat (ICC) va boshqalar hakamlik sudyalarining to'lovlarni o'zlarining tegishli qoidalarida belgilangan to'lovlardan jadvaliga muvofiq belgilaydi⁴.

Yuqoridagi arbitrajning xarajatlariga, Hakamlarning to'lovlari va xarajatlari; Arbitraj organining ariza berish to'lovi; Ro'yxatdan o'tish yig'imi va ma'muriy to'lovlari kiradi⁵.

Tomonlar xarajatlari ichiga quyidagilar kiradi:

- [Yuridik to'lovlari](#) ;
- Ekspert to'lovlari (agar kerak bo'lsa);

¹ <https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration/>

² <https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration/>

³ Encarta Dictionaries

⁴ Gotanda J. Y. (1999): Awarding Costs and Attorneys' Fee in International Commercial Arbitrations, Michigan Journal of International Law Vol. 21 No. 1, 1999

⁵ <https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration/>

- Eshitish xarajatlari (eshitish joyi yoki virtual jarayon uchun to'lov, stenograflar, tarjimonlar va boshqalar);
- Tarjima xarajatlari;
- Sayohat va turar joy xarajatlari; va
- Hakamlik muhokamasi bilan bog'liq boshqa kichik xarajatlar, masalan, qog'oz nuxsalarini va eshitish to'plamlarini ishlab chiqarish xarajatlari⁶.

Shuni ta'kidlash kerakki, hakamlik sndlari tomonidan xarajatlarni aniqlashda qo'llaniladigan usullar mavjud. Bu usullarga quyidagilar kiradi:

1. Ad valorem: to'lovlar norozi bo'lган miqdorga mutanosib ravishda belgilanadi⁷;
2. Per Diem: to'lovlar kuniga to'lanishi kerak⁸;
3. Fixed fee: Hakamlik muhokamasi tugashi mumkin bo'lган vaqt oralig'idan qat'i nazar, barcha arbitraj uchun belgilangan miqdor⁹.

Arbitration and Conciliation Act (ACA) 49-moddasiga ko'ra:

1. Hakamlik sudi o'z qarorida hakamlik sudining xarajatlarini belgilaydi va "xarajatlar" atamasi faqat quyidagilarni o'z ichiga oladi:

a. Arbitraj sudining to'lovlari har bir hakamga va sudning o'zi tomonidan alohida belgilanishi kerak;

b. Hakamlarning sayohat va boshqa xarajatlari;

c. Ekspert maslahati va hakamlik sudi tomonidan talab qilinadigan boshqa yordam xarajatlari;

d. Guvohlarning sayohat va boshqa xarajatlari, agar bunday xarajatlar hakamlik sudi tomonidan tasdiqlangan bo'lsa;

e. Yuridik vakillik va g'alaba qozongan tomonning yordami bilan bog'liq xarajatlar, agar bunday xarajatlar hakamlik muhokamasi davomida talab qilingan bo'lsa va faqat hakamlik sudi bunday xarajatlar miqdori oqilona ekanligini aniqlagan darajada;

2. Hakamlik sudining to'lovlari nizoning miqdori, ish predmetining murakkabligi, hakamlik sudyalarining sarflagan vaqt va ishning boshqa tegishli holatlarini hisobga olgan holda oqilona miqdorda bo'lishi kerak;

3. Agar tayinlovchi organ tomonlar tomonidan kelishilgan bo'lsa yoki Gaagadagi Doimiy hakamlik sudi Bosh kotibi tomonidan tayinlangan bo'lsa va bu organ xalqaro ishlar bo'yicha hakamlik sudyalari uchun haq to'lash jadvalini chiqargan bo'lsa, arbitraj sud yig'imlarini belgilashda ishning holatlarida tegishli deb hisoblagan darajada ushbu yig'imlar jadvalini hisobga oladi¹⁰.

4. Agar bunday tayinlovchi organ xalqaro ishlar bo'yicha hakamlik sudyalari uchun yig'imlar jadvalini chiqarmagan bo'lsa, har qanday tomon istalgan vaqtida tayinlovchi organdan xalqaro ishlarda odatda qo'llaniladigan yig'imlarni belgilash

⁶ <https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration/>

⁷ Ephraim Akpata (1997): The Nigerian Arbitration Law in Focus, Lagos; West African Book Publishers Ltd

⁸ Ibid

⁹ Ibid

¹⁰ Arbitration and Conciliation Act (ACA)

uchun asoslar ko'rsatilgan bayonotni taqdim etishni so'rashi mumkin; organ hakamlik sudyalarini tayinlaydi; va agar tayinlovchi organ bunday bayonotni taqdim etishga rozi bo'lsa, hakamlik sudi o'z to'lovlari belgilashda bunday ma'lumotni ishning holatlarida kerakli deb hisoblagan darajada hisobga oladi.

5. Ushbu bo'limning (3) va (4) kichik bo'limlarida ko'rsatilgan hollarda, agar taraf so'ragan bo'lsa va tayinlovchi organ ushbu funktsiyani bajarishga rozi bo'lsa, hakamlik sudi o'z to'lovlari faqat tayinlovchi organ bilan maslahatlashganidan keyin belgilaydi, to'lovlar bo'yicha hakamlik sudiga tegishli deb hisoblagan har qanday izohni bildirishi kerak hisoblanadi¹¹.

huningdek, Xalqaro Savdo Palatasining (XCC) Arbitraj qoidalarining 31-moddasi 1-bandida shunday deyilgan:

- arbitraj xarajatlari hakamlik muhokamasi boshlangan paytda amalda bo'lgan shkalaga muvofiq sud tomonidan belgilab qo'yilgan hakamlik sudyasining to'lovlari va xarajatlari va ICC ma'muriy xarajatlarini o'z ichiga oladi¹².

“ Hakamlik xarajatlari ” odatda nimadan iborat bo'lishining foydali ta'rifi **UNCITRAL Qoidalarining** 40-moddasida keltirilgan , garchi UNCITRAL Qoidalari odatda *ad hoc* arbitrajlarga taalluqlidir va ko‘pchilik institutlar hakamlik xarajatlarini o‘z ta’riflarini ta’minlasa ham UNCITRAL Qoidalarining 40.2-moddasida “ *arbitraj xarajatlari* ”ga quyidagilar kiradi:

a) hakamlik sudining to'lovlari har bir hakamlik sudyasi uchun alohida ko'rsatilishi va 41-moddaga muvofiq sudning o'zi tomonidan belgilanishi;

(b) hakamlar tomonidan amalga oshirilgan oqilona sayohat va boshqa xarajatlar;

v) ekspert maslahati va hakamlik sudi tomonidan talab qilinadigan boshqa yordamning oqilona xarajatlar;

d) arbitraj sudi tomonidan tasdiqlansa, guvohlarning oqilona sayohat va boshqa xarajatlar;

e) hakamlik sudi hakamlik sudi bunday xarajatlarning miqdori oqilona ekanligini aniqlagan darajada hakamlik muhokamasi bilan bog'liq taraflar tomonidan ko'rilgan yuridik va boshqa xarajatlar;

(f) tayinlovchi organning har qanday to'lovlari va xarajatlari, shuningdek, PCA Bosh kotibining to'lovlari va xarajatlari. 3. 37-39-moddalarga muvofiq har qanday qarorni talqin qilish, tuzatish yoki to'ldirish bilan bog'liq holda, hakamlik sudi 2 (b) dan (f)gacha bo'lgan bandlarda ko'rsatilgan xarajatlarni undirishi mumkin, ammo qo'shimcha to'lovlar olinmaydi¹³.

2. *Arbitration and Conciliation Act Cap19 LFN 1990.* Qonunning birinchi ilovasining 40-moddasi 1-qismi va 2-qismlarida quyidagilar nazarda tutilgan:

¹¹ Arbitration and Conciliation Act (ACA)

¹² ICC Rules of Arbitration <http://www.ccwbo.org/products-and-services/arbitration-and-adr/arbitration/icc-rules-of-arbitration> accessed 11th February, 2019. At 9.a.m

¹³ <https://www.acerislaw.com/wp-content/uploads/2022/08/2010-UNCITRAL-Arbitration-Rules.pdf>

40-modda (1):

"2-bandda nazarda tutilgan hollar bundan mustasno. Arbitraj bilan bog'liq xarajatlarni, qoida tariqasida, muvaffaqiyatsiz tomon qoplaydi. Biroq, hakamlik sudi, agar bu taqsimlanish holatlarini hisobga olgan holda oqilona ekanligini aniqlasa, bunday xarajatlarning har birini tomonlar o'rtasida taqsimlashi mumkin."

40-modda (2):

"38-moddaning (e) bandida ko'rsatilgan yuridik vakillik va yordam xarajatlariga kelsak, hakamlik sudi ishning holatlarini hisobga olgan holda, qaysi tomon bunday xarajatlarni qoplashi yoki ularni taqsimlashi mumkinligini aniqlashda erkindir¹⁴.

Bu shuni anglatadiki, hakamlik muhokamasi bilan bog'liq xarajatlar g'alaba qozongan tomon tomonidan to'lanshi kerak. Hakamlik sudi arbitraj xarajatlarini o'z xohishiga ko'ra taqsimlash huquqiga ega, ammo umumiy tamoyil shundan iboratki, xarajatni muvaffaqiyatsiz tomon o'z zimmasiga oladi. Shubhasiz, hakamlik sudiga hakamlik va sud xarajatlarini belgilashda ixtiyoriy vakolat berilgan. 40-moddaning 1-bandidan farqli o'laroq, 2-bandda sud xarajatlari muvaffaqiyatsiz tomon qoplanishi kerakligi aniq ko'rsatilmagan. Hakamlik sudi ishning holatlarini ko'rib chiqqan holda, sud xarajatlarini muvaffaqiyatli yoki muvaffaqiyatsiz tarafga yoki ikkalasiga ham yuklashi mumkin.

Compagnie des Bauxites de Guinee v. Hammersmills Inc¹⁵ 59-moddasida:

- hakamlik sudi arbitraj hal qiluv qarorida mag'lub tomon g'olib tomon ishni ko'rib chiqishda g'olib chiqqan taraf tomonidan asosli ravishda etkazilgan xarajatlarning bir qismini kompensatsiya sifatida to'lashi to'g'risida qaror qabul qilishga haqli. Bunday kompensatsiya miqdori hech qanday holatda g'olib tomonga berilgan umumiy summaning 10 foizidan oshmasligi kerak¹⁶ekan.

3. Xarajatlar bo'yicha avans. Har bir hakamlik muhokamasining boshida ish yuritishni amalga oshiruvchi arbitraj instituti odatda taraflar tomonidan teng ulushlarda to'lanshi kerak bo'lgan xarajat bo'yicha avansni (shuningdek, "depozit" deb ataladi) belgilaydi (garchi istisno hollarda, xarajatlar bo'yicha alohida avans ham berilishi mumkin). Xarajatlar bo'yicha avans hakamlik haqlari va xarajatlari va boshqa ma'muriy xarajatlarni to'lashni kafolatlash uchun ishlataladi. Qo'shimcha depozitlar hakamlik muhokamasi davomida ham so'ralishi mumkin¹⁷.

¹⁴ Arbitration and Conciliation Act Cap19 LFN 1990 Arbitration and Conciliation Act Cap19 LFN 1990

¹⁵ 992 WL 122712, XVIII YBCA 566 (1993) (DDC 1992)

¹⁶ Compagnie des Bauxites de Guinee v. Hammersmills Inc

¹⁷ <https://www.acerislaw.com/the-timing-of-payment-of-arbitration-advances-on-costs/>

Biroq, hakamlik muhokamasining dastlabki bosqichlarida xarajatlar bo'yicha avans qanday taqsimlanishi hakamlik muhokamasi oxirida xarajatlarning yakuniy taqsimlanishiga ta'sir qilmaydi. Arbitraj sudlari, odatda, xarajatlarni taqsimlash to'g'risida qaror qabul qilishda keng ixtiyoriy huquqlarga ega va xarajatlarni qisman yoki to'liq taqdirlashi mumkin. Xarajatlar to'g'risidagi qaror ko'rib chiqilayotgan hakamlik sudi, amaldagi qonunchilik va ish yuritishni tartibga soluvchi protsessual qoidalar kabi bir qator turli omillarga bog'liq, shuning uchun muvaffaqiyatli tomon har doim ham sarflangan xarajatlarni to'liq undira olmaydi¹⁸.

Ma'muriy to'lovlardan tashqari, xarajatlar bo'yicha avanslar, shuningdek, hakamlik sudi va sud kotibining (agar tayinlangan bo'lsa) to'lovleri va xarajatlarini qoplash uchun ishlatiladi. Ba'zi arbitraj institutlari hakamlik sudyalarining to'lovlarini bahsli summaga qarab belgilagan bo'lsa-da, bu har doim ham shunday emas va hakamlik sudyalarining umumiyligi to'lovlarini aniqlash uchun turli institutlar tomonidan turli metodologiyalar qo'llaniladi¹⁹.

4. ICSID qoidalari. Arbitraj xarajatlari ICSID tomonidan quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

- Hakamlar sud muhokamasi bilan bog'liq bajarilgan har bir ish soati, shu jumladan sud majlislarida, majlislarda va majlislarda o'tkazilgan har bir soat uchun haq olish huquqiga ega; bundan tashqari, ular asosli ravishda qilingan har qanday to'g'ridan-to'g'ri xarajatlar uchun tovon olish huquqiga ega. Har bir a'zo olish huquqiga ega;

- 500 AQSh dollari/soatiga sud muhokamasi bilan bog'liq bajarilgan ish, shu jumladan tinglovlar, majlislar va yig'ilishlarda qatnashish uchun sarflangan har bir soat;

- 900 AQSh dollari, yashash joyidan tashqarida o'tkazgan har bir kun uchun bir kecha-kunduzda turar joy talab qilinadigan jarayon bilan bog'liq holda, barcha shaxsiy xarajatlarni qoplash uchun, shu jumladan turar joy, turar joy uchun soliq, xizmat to'lovleri, ovqatlanish, to'lovlar, -shahar transporti, kir yuvish, shaxsiy aloqa va internet;

- Har bir sayohat soati uchun 250 AQSh dollari va turar joy talab qilinmaydigan kundagi tinglovgaga borish va qaytish uchun 200 AQSh dollari miqdoridagi kundalik nafaqa. Sayohat paytida bajarilgan ish uchun a'zolar sayohat uchun soatlik tarif o'rniga ish uchun soatlik tarifni (500 AQSh dollari) olishlari mumkin. Bir kechada qolishni talab qilmaydigan kunlik sayohatlar uchun a'zolar, shuningdek, tinglovlar, sessiyalar yoki yig'ilishlar o'tkaziladigan shaharga havo va quruqlikdagi transport xarajatlari uchun 200 AQSh dollari miqdorida kunlik kompensatsiya olish huquqiga ega. ish yuritishning yagona maqsadi uchun oqilona sarflangan xarajatlar;

- Huquqlar to'lovlar va xarajatlар to'g'risidagi memorandumda va yig'imlar jadvalida bat afsil tushuntirilgan . To'lovlar va kunlik to'lovlar, istisno holatlardan

¹⁸ <https://www.acerislaw.com/the-recoverability-of-arbitration-costs/>

¹⁹ <https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration/>

tashqari, yig'imlar va xarajatlar to'g'risidagi memorandumdagi miqdordan oshmasligi kerak²⁰.

5. UNCITRAL qoidalari ko'ra arbitraj xarajatlari:

- Hakamlik ish haqi hakamlar bilan kelishib olinadi;
- UNCITRAL Qoidalari faqat hakamlik haqlari o'rtacha bo'lishi va to'lanshi kerak bo'lgan stavkalar tayinlanish vaqtida yoki undan keyin qisqa vaqt ichida aniqlanishi kerakligini ta'minlaydi (41 (1) va 41 (3)-moddalar);
- UNCITRAL qoidalari, shuningdek, hakamlik sudi tomonidan amalga oshirilgan oqilona sayohat va boshqa harajatlar hamda har qanday ekspert maslahati yoki sud tomonidan talab qilinadigan boshqa yordamning oqilona xarajatlari hakamlik sudining xarajatlarining bir qismi sifatida ruxsat etilishini nazarda tutadi²¹.

XULOSA

Xarajatlar voqeadan keyin borish printsipi haqiqatan ham mantiqiydir. Hakamlik muhokamasi jarayonida xarajatlar kelib chiqadi. Arbitraj ishini tez va samarali o'tkazish uchun ko'plab to'lovlar to'lanshi kerakligi sababli, barcha talab qilinadigan xizmatlar uchun to'lagan nizolovchiga to'lanshi kerak. Xarajatlar hodisadan kelib chiqadigan printsipga ko'ra, hakamlik muhokamasida muvaffaqiyatsiz bo'lgan tomon hakamlik muhokamasi xarajatlarini va sud xarajatlarini muvaffaqiyatli tomon to'lashi kerak.

Hakamlik sudyasi, agar u ko'rib chiqilayotgan ishning holatlarini hisobga olgan holda asosli asoslar bo'yicha o'z ixtiyoridan foydalansa, voqeasodir bo'lganidan keyin xarajatlarning umumiy qoidasidan chetga chiqishiga yo'l qo'yiladi.

Bundan tashqari, agar hakamlik muhokamasi xarajatlarini ma'lum bir usul bo'yicha taqsimlash to'g'risida yozma ravishda kelishilgan bo'lsa, hakamlik sudyasi xarajatlar to'g'risidagi umumiy qoidadan voz kechishi va tomonlar o'rtasidagi kelishuvga rioya qilishi mumkin²².

²⁰ <https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration/>

²¹ <https://www.acerislaw.com/wp-content/uploads/2022/08/2010-UNCITRAL-Arbitration-Rules.pdf>

²² [cost of arbitration.pdf](https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration.pdf)

Manbalar ro'yxati:

1. Arbitration Act 1996 (Chapter 23) – Legislation.gov.uk
www.legislation.gov.uk/ukpga/19;
2. <https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration>;
3. **cost of arbitration.pdf**;
4. <https://www.acerislaw.com/wp-content/uploads/2022/08/2010-UNCITRAL-Arbitration-Rules.pdf>;
5. <https://www.acerislaw.com/the-timing-of-payment-of-arbitration-advances-on-costs/>
6. <https://www.acerislaw.com/the-recoverability-of-arbitration-costs/>
7. Compagnie des Bauxites de Guinee v. Hammersmills Inc;
8. Ephraim Akpata (1997): The Nigerian Arbitration Law in Focus, Lagos; West African Book Publishers Ltd;
9. ICC Rules of Arbitration <http://www.ccwbo.org/products-and-services/arbitration-and-adr/arbitration/icc-rulesof-arbitration> accessed 11th February, 2019. At 9.a.m;
10. Encarta Dictionaries.

REFERENCES

1. Arbitration Act 1996 (Chapter 23) – Legislation.gov.uk
www.legislation.gov.uk/ukpga/19;
2. <https://www.acerislaw.com/the-costs-of-arbitration>;
3. **cost of arbitration.pdf**;
4. <https://www.acerislaw.com/wp-content/uploads/2022/08/2010-UNCITRAL-Arbitration-Rules.pdf>;
5. <https://www.acerislaw.com/the-timing-of-payment-of-arbitration-advances-on-costs/>
6. <https://www.acerislaw.com/the-recoverability-of-arbitration-costs/>
7. Compagnie des Bauxites de Guinee v. Hammersmills Inc;
8. Ephraim Akpata (1997): The Nigerian Arbitration Law in Focus, Lagos; West African Book Publishers Ltd;
9. ICC Rules of Arbitration <http://www.ccwbo.org/products-and-services/arbitration-and-adr/arbitration/icc-rulesof-arbitration> accessed 11th February, 2019. At 9.a.m;
10. Encarta Dictionaries.